

АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІКТІ ҮШІНШІ ТАРАПТАРҒА ЗИЯН КЕЛТІРУДЕН КЕЛЕТІН ҚАЙЫРЫМДЫ САҚТАНДЫРУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1.1. Осы Азаматтық-құқықтық жауапкершілікті үшінші тұлғаларға зиян келтіруден қайырымдылық сақтандыру ережелеріне (бұдан әрі – Ережелер) сәйкес, «АСКО» Акционерлік Қоғамы (бұдан әрі мәтінде – Сақтандырушы) Сақтандырушылармен үшінші тұлғалар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілікті ерікті сақтандыру бойынша келісімшарттар (бұдан әрі мәтінде – сақтандыру шарты) жасайды.

Азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыру – бұл сақтандырудың әртүрлі түрлерін біріктіретін жүйе болып табылады, Қазақстан Республикасының «Сақтандыру қызметі туралы» Заңының 6-бабының 3-тармағының 9), 10), 11), 11-1) және 11-2) тармақтарында көрсетілген кластардан басқа, олар үшінші тұлғаларға келтірілген зиянды өтеуге міндетті тұлғаның мүліктік мүдделеріне келтірілген зиянды толық немесе ішінара өтеу мөлшерінде сақтандыру төлемдерін қарастырады.

1.2. Азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыру кезінде сақтандыру тек Сақтандырушының өзіне ғана емес, сондай-ақ бұл жауапкершілік жүктелуі мүмкін басқа тұлғаға да қолданылуы мүмкін.

Сақтандырылған азаматтық-құқықтық жауапкершілігі бар тұлға сақтандыру шартында көрсетілуі тиіс. Егер бұл тұлға шартта көрсетілмеген болса, сақтандырылған жауапкершілік Сақтандырушының өзіне жатқызылады.

1.3. Сақтандыру шарты жеке және заңды тұлғалармен, шетелдік азаматтармен, азаматтығы жоқ тұлғалармен және шетелдік заңды тұлғалармен жасалуы мүмкін.

1.4. Сақтандыру шарты үшінші тұлғалардың (пайда көретіндер) пайдасына жасалған болып есептеледі, оларға Сақтандырушы (Сақтандырылған) зиян келтіруі мүмкін, атап айтқанда:

- жеке/заңды тұлғалар;
- зиян қоршаған ортаға келтірілген жағдайда, заңнама актілері бойынша сақтандыру төлемін алуға құқылы тұлға.

2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТИ

- **2.1.** Осы Ережелер бойынша сақтандыру объекті – бұл сақтандыру жағдайының орын алуына байланысты үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және/немесе мүлкіне келтірілген зиянды өтеуге міндетті Сақтандырушының мүліктік мүддесі болып табылады.

3. САҚТАНДЫРУ ҚАУІПТІ ЖАҒДАЙЛАР ТІЗІМІ

3.1. Сақтандыру жағдайы – бұл Сақтандырушының (Сақтандырылғанның) үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және/немесе мүлкіне келтірілген зиянды өтеуге байланысты азаматтық-құқықтық жауапкершілігінің фактісі, сақтандыру шартымен қарастырылған оқиғаның орын алуына байланысты, ол үшінші тұлғалардан талаптар түсуіне негіз болады.

Осы Ережелерде үшінші тұлғалардың Сақтандырушыға (Сақтандырылғанға) келтірілген зиянды өтеу туралы талаптары деп жазбаша талаптар (соның ішінде шағым формасында) түседі, олар тікелей Сақтандырушыға (Сақтандырылғанға) жолданады, сондай-ақ зиян мөлшері мен себептерін растайтын дәлелдермен бірге сотқа берілген талап арыздары да түсініледі.

3.2. Сақтандыру жағдайы ретінде қарастырылатын оқиға Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 817-бабының 1 және 3 тармақтарында көрсетілген белгілерге ие болуы тиіс.

3.3. Сақтандыру шарты бойынша тараптар келісімімен төмендегідей шарттар сақталса, оқиға сақтандыру жағдайы деп танылады:

- 1) Сақтандырушыны зиянды өтеуге міндеттейтін сот шешімі заңды күшіне енген кезде;

- 2) Сақтандырушының (Сақтандырылғанның) алдын ала жазбаша мақұлдауымен Сақтандырушы талапты ерікті (сотқа дейінгі) тәртіпте қанағаттандыруға келіссе;
- 3) Үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және/немесе мүлкіне келтірілген зиян Сақтандырушының сақтандыру шартында көрсетілген қызметімен тікелей себептік байланысты болған жағдайда;
- 4) Сақтандырушының (немесе оның қызметкерлерінің) әрекеттерінде аса абайсыздық белгілері болмаған жағдайда.
- «Аса абайсыздық» деп Сақтандырушының (немесе оның қызметкерлерінің) лауазымдық нұсқаулықтар, ережелер және нақты қызмет түрлерін жүзеге асыру тәртібі мен шарттарын анықтайтын басқа нормативтік актілер талаптарын бұзуы түсініледі, бұл жағдайда Сақтандырушы (немесе оның қызметкері) жоғарыда көрсетілген талаптарды орындамаудан туындайтын оқиғалардың мүмкіндігін алдын ала білуі тиіс, сондай-ақ қызметкердің кәсіби білімдері мен тәжірибесі расталмаған жағдайда оның қызметі де аса абайсыздыққа жатады.
- 3.4. Сақтандырушының жауапкершілігі тек сақтандыру шартында көрсетілген және оның әрекет ету кезеңінде орын алған сақтандыру жағдайларына таралады.

4. САҚТАНДЫРУ ҚАУІПТІ ЖАҒДАЙЛАРЫНАН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУ ШЕКТЕУЛЕРІ

- 4.1. Сақтандыру қорғауы келесі себептерден туындайтын зиянға қолданылмайды:
- 4.1.1. ядролық жарылыс, радиация немесе радиоактивті ластану;
- 4.1.2. әскери әрекеттер, әскери іс-шаралар және олардың салдары, азаматтық соғыс, революция, көтеріліс, бунт, билікті басып алу немесе таққа талас, қамауға алу, азаматтық тәртіпсіздіктер, бүлік, ереуілдер, локдаундар, террористік немесе диверсиялық әрекеттер және олардың салдары;
- 4.1.3. мемлекеттік немесе ведомстволық бұйрықтар, карантин енгізу, көлік құралдарын немесе жүктің алынуы, конфискациясы, реквизициясы, қамауға алынуы немесе жойылуы;
- 4.1.4. табиғи апаттардан немесе басқа да оқиғалар мен жағдайлардан туындаған авариялар;
- 4.1.5. Сақтандырушының/Сақтандырылғанның/Пайда көретін тұлғаның сақтандыру жағдайын тудыруға немесе оған ықпал етуге бағытталған қасақана әрекеттері, қажет болған жағдайда өзін-өзі қорғау немесе шұғыл қажеттілік жағдайлары болмаса;
- 4.1.6. Пайда көретін тұлғаның әрекеттері, Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес қасақана қылмыс немесе әкімшілік құқық бұзушылық деп танылған, сақтандыру жағдайымен себептік байланысы бар;
- 4.1.7. Сақтандырушының (Сақтандырылғанның, Пайда көретін тұлғаның) алкогольдік, есірткілік немесе улану жағдайында әрекеттері немесе әрекетсіздігі;
- 4.1.8. Сақтандырушының (Сақтандырылғанның) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасын сақтамауы кезінде жасалған келісімшарттар бойынша.
- 4.2. Сақтандыру жағдайлары ретінде қарастырылмайды және Сақтандырушы талаптарды қанағаттандырмайды:
- 4.2.1. Сақтандырушының сақтандырушымен келісілген мерзімде тәуекел деңгейін арттыратын жағдайларды жоюдан бас тартқанынан туындаған зиян;
- 4.2.2. Сақтандыру шарты жасалғанға дейін болған, бірақ шарт әрекет ету мерзімінде анықталған оқиғалар;
- 4.2.3. Сақтандыру шарты жасалған кезде белгіленген сақтандыру аумағынан тыс жерде туындаған зиян;
- 4.2.4. Сақтандырушы немесе оның өкіліне белгілі болған, бірақ Сақтандырушыға хабарланбаған сақтандыру жағдайының тәуекелін арттыратын жағдайлардан туындаған зиян, сондай-ақ сақтандыру шартымен тікелей қарастырылмаған басқа оқиғалар;
- 4.2.5. (мәтінде жоқ, бірақ ескерілген: нөмірлеу 4.2.6-дан басталады)
- 4.2.6. Сақтандырушының қызметкерлеріне еңбек шарты немесе азаматтық-құқықтық келісімшартқа сәйкес қызмет атқару кезінде келтірілген зиян;

4.2.7. Сақтандырушының өз меншігінде, шаруашылық жүргізу құқығында немесе оперативтік басқару құқығында, немесе басқа заңды негізде (жалға алу, сақтау келісімшарты және т.б.) тұрған мүлкіне келтірілген зиян;

4.2.8. (Қайталау) Сақтандырушының меншігінде немесе заңды негізде тұрған мүлкіне келтірілген зиян.

4.3. Сақтандыру кірмейді: жоғалған пайда, шығындар (айыппұл, өтемақы), Сақтандырушы/Сақтандырылған/Пайда көретін тұлғаның мүліктің тауарлық күйінің жоғалуы, моральдық зиян, зардап шеккеннің сотқа арыз беру және қарауға байланысты шығындар.

4.4. Сақтандыру шарты әрекет ету мерзімінде сақтандыру тәуекелі артқан жағдайда:

4.4.1. Сақтандырушы (Сақтандырылған) сақтандыру шарты жасалғаннан кейін болған тәуекелді айтарлықтай өзгерістер туралы хабардар болысымен бірден, бірақ ешқашан 1 тәуліктен кешіктірмей, Сақтандырушыға хабарлауы тиіс;

4.4.2. Тәуекел артатын жағдайлар туралы хабарланған жағдайда, Сақтандырушы сақтандыру шарты шарттарын өзгерту және тәуекелдің өсуіне сәйкес қосымша сақтандыру төлемін талап етуге құқылы.

Егер Сақтандырушы немесе Сақтандырылған шарттарды өзгертуге немесе қосымша төлем төлеуге қарсы болса, Сақтандырушы 14-бөлім бойынша сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы.

Сақтандырушы/Сақтандырылған 4.4.1 тармағында көрсетілген міндеттерді орындамаса, Сақтандырушы сақтандыру шартын бұзу және шарт бұзудан туындаған шығынды өтеуді талап етуге құқылы.

4.4.3. Сақтандыру тәуекелі артқан ба, жоқ па, қарамастан, Сақтандырушы шарт әрекет ету кезеңінде сақтандыру объектісін, шарттық міндеттердің орындалуын және Сақтандырушының (Сақтандырылғанның) басқа шаруашылық-қаржылық әрекеттерін тексеруге құқылы.

4.5. Тараптар келісімі бойынша сақтандыру шартында Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін басқа шарттар қарастырылуы мүмкін.

4.6. Осы Ережелер бойынша кәсіби қызмет барысында (арнайы рұқсат немесе лицензия, хабарлама негізінде) немесе арнайы білім, тәжірибе, біліктілік талап етілетін қызмет барысында қате әрекет (әрекетсіздік) немесе қателіктерден туындаған үшінші тұлғаларға зиян келтіруден азаматтық-құқықтық жауапкершілік сақтандыруға жатпайды.

5. САҚТАНДЫРУ СОМАЛАРЫН АНЫҚТАУ ТӘРТІБІ

5.1. Сақтандыру сомасы – бұл сақтандыру жағдайы орын алғанда Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асыруға міндеттенетін ақша сомасы.

5.2. Сақтандыру сомалары тараптар келісімімен белгіленеді және шектеулерге (жауапкершілік лимитіне) ие болуы мүмкін:

5.2.1. сақтандыру шарты әрекет ету кезеңінде орын алған бір сақтандыру жағдайы бойынша;

5.2.2. сақтандыру шарты әрекет ету кезеңінде орын алған барлық сақтандыру жағдайлары бойынша (жалпы сақтандыру сомасы);

5.2.3. зиян келтіру бойынша:

- бір адамның өмірі мен денсаулығына;
- бірнеше адамның өмірі мен денсаулығына;
- кез келген сандағы тұлғалардың мүлкіне.

5.3. Егер сақтандыру шарты зиян келтіруге қатысты бөлек сақтандыру сомаларын қарастырмаса, шартта көрсетілген сақтандыру сомалары барлық зиян түрлері үшін бірдей болып есептеледі.

5.4. Сақтандыру сомасы жүзеге асырылған сақтандыру төлемінің мөлшері бойынша азаяды.

6. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАУ ТӘРТІБІ

6.1. Сақтандыру шарты Сақтандырушының осы Ережелерге қосылуы және сақтандыру шартын жазбаша түрде қол қою арқылы жасалады.

6.2. Сақтандыру шарты Сақтандырушының жазбаша өтініші негізінде жасалады.

Сақтандырушының өтініші алынғаннан кейін Сақтандырушыдан тәуекел деңгейін сипаттайтын құжаттар талап етілуі мүмкін.

- 6.3. Сақтандырушының өтініші алынғаннан кейін және болжанған тәуекел бағаланған соң Сақтандырушы сақтандыру сыйлықақысын есептейді.
- 6.4. Жеке тұлғаға сақтандыру шарты рәсімделуі толық сақтандыру сыйлықақысын қолма-қол немесе банк аударымымен төлеуден кейін жүзеге асырылады.
- 6.5. Заңды тұлғаға сақтандыру шарты рәсімделген кезде сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу, кейінге қалдыру немесе біржолғы төлеу мүмкіндігі қарастырылуы мүмкін.
- 6.6. Сақтандыру шарты тараптар қол қойған сәттен бастап күшіне енеді.

7. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ МЕРЗІМІ ЖӘНЕ ӘРЕКЕТ АУМАҒЫ

- 7.1. Сақтандыру шартының мерзімі мен әрекет аумағы тараптар келісімімен анықталады.
- 7.2. Сақтандыру қорғауының әрекет ету кезеңі сақтандыру шартының әрекет ету мерзімімен сәйкес келеді.

8. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

- 8.1. Сақтандырушының құқықтары:
- 8.1.1. Сақтандыру ережелерімен танысу және олардың көшірмесін алу;
- 8.1.2. Сақтандыру тәуекелін бағалау үшін тәуелсіз сарапшыны тарту;
- 8.1.3. Сақтандырушының алдын ала жазбаша келісімімен Сақтандырушы үшінші тұлғалардың талаптары мен шағымдарын өз бетімен реттесе, құжатпен расталған шығындарды өтеу;
- 8.1.4. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Сақтандырушының сақтандыру төлемінен бас тарту немесе оның мөлшерін азайту шешімін қайшы жолмен талқылау;
- 8.1.5. Сақтандырушымен өзара келісім арқылы сақтандыру шартын өзгертуге құқық;
- 8.1.6. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу құқығы.
- 8.2. Сақтандырушының міндеттері:
- 8.2.1. Басқа сақтандыру компанияларымен жасалған сақтандыру шарттары туралы хабарлау;
- 8.2.2. Сақтандырушыға сақтандыру тәуекелі жайлы хабар беру, сақтандыру шарты бойынша тәуекел дәрежесін анықтауда маңызды мәнге ие барлық мәліметтерді ұсыну. Жаңа тәуекелдер пайда болса немесе сақтандырылған тәуекелдер өзгерсе, Сақтандырушыны дереу хабардар ету және әрбір жаңа тәуекел бойынша толық мәлімет беру;
- 8.2.3. Сақтандыру сыйлықақысын шартта көрсетілген мөлшерде, тәртіпте және мерзімде төлеу;
- 8.2.4. Сақтандыру жағдайынан келетін зиян мен шығындарды азайтуға барынша әрекет жасау;
- 8.2.5. Сақтандыру жағдайы орын алғанын шартта белгіленген мерзімде жазбаша хабарлау;
- 8.2.6. Оқиға орын алған жағдайда тиісті уәкілетті органдарға (полиция, өртке қарсы қызмет, ПМ және т.б.) дереу хабарлап, оқиғаны құжаттық рәсімдеу;
- 8.2.7. Зақымдалған мүлікті немесе оның қалдықтарын Сақтандырушының немесе тәуелсіз сарапшының қарауына дейін бастапқы күйінде сақтау. Зиян көрінісін өзгерту тек адамдар қауіпсіздігі мақсатында рұқсат етіледі;
- 8.2.8. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайын растайтын құжаттарды беру және зиян келтірген тұлғаларға қатысты Сақтандырушының талап ету құқығын жүзеге асыруға барлық шараларды қабылдау;
- 8.2.9. Сақтандырушыға алдын ала хабарлап, тиісті органдардың қатысуымен үшінші тұлғалардың зақымдалған немесе жойылған мүлкін тексеру уақыты мен орнын белгілеу;
- 8.2.10. Сақтандырушының өкіліне оқиғаның себептері мен басқа жағдайларын өз бетінше тексеру мүмкіндігін қамтамасыз ету;
- 8.2.11. Зиян келтіру фактісі бойынша уәкілетті органдардың әрекет бастағаны туралы хабарлау (тергеу, сотқа шақыру);
- 8.2.12. Үшінші тұлғалардың зақымдалған немесе жойылған мүлкті өтеу, қайтару немесе қалпына келтіру фактілері туралы хабарлау.
- 8.3. Сақтандырушының құқықтары:

- 8.3.1. Сақтандыру жағдайы бойынша азаматтық-құқықтық жауапкершілік сақтандырылған аумақты қарау және қажетті құжаттарды талап ету;
- 8.3.2. Сақтандырылған тәуекелдің дәрежесі артқан немесе көлемі ұлғайған жағдайда, сақтандыру шарты мен сыйлықақысын өзгерту немесе толықтыруды ұсыну. Келіспеушілік болса, Сақтандырушы шартты бұзуға құқылы;
- 8.3.3. Тәуекелді арттыруға немесе сыйлықақыны көбейтуге ықпал ететін қасақана ақпаратты бұрмалау анықталса, шартты бұзу;
- 8.3.4. Сақтандыру жағдайының орын алғанын растайтын құжаттардың дұрыстығын тексеру;
- 8.3.5. Тиісті органдардан оқиғаның фактісі, себебі және салдарын растайтын құжаттар мен ақпарат алу;
- 8.3.6. Үшінші тұлғалардың зақымдалған немесе жойылған мүлкін бағалау;
- 8.3.7. Зиянды азайту іс-шараларына қатысу, Сақтандырушыға нұсқау беру. Бұл Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасау міндетін мойындауы болып саналмайды. Егер Сақтандырушы (Пайда көретін тұлға) кедергі жасаса, төлем зиянның ұлғаюына сәйкес азайтылады;
- 8.3.8. Зиян мөлшерін анықтау мақсатында қосымша тергеу жүргізу; қажет болса, мемлекеттік органдардан құжаттар, медициналық құжаттар, есеп-шоттар мен басқа да қажетті материалдар талап ету;
- 8.3.9. Зиянды азайту үшін қажетті шараларды қабылдау, Сақтандырушының жазбаша тапсырмасымен құқықтарын қорғау және шығындарды өтеуді ұйымдастыру;
- 8.3.10. Сақтандырушының атынан зиянды өтеу жөніндегі келіссөздерге қатысу;
- 8.3.11. Соттағы іс жүргізуді өз мойнына алу. Сақтандырушыға сотта Сақтандырушының мүддесін қорғау құқығы бар, бірақ міндетті емес;
- 8.3.12. Сақтандыру төлемінің шегінде зиян келтірген тұлғаларға қарсы кері талап қою;
- 8.3.13. Сақтандыру төлемін жүзеге асырмауға Қазақстан Республикасының заңнамасы мен шарттағы негіздерге сәйкес бас тарту.
- 8.4. Сақтандырушының міндеттері:
- 8.4.1. Сақтандырушының талабы бойынша Ережелермен таныстыру және/немесе олардың көшірмесін беру;
- 8.4.2. Сақтандырушының өтінішінен кейін 48 сағат ішінде оқиға орнына бару (демалыс және мереке күндерін есептемей);
- 8.4.3. Сақтандыру жағдайы танылған жағдайда шартта көрсетілген мөлшерде, тәртіпте және мерзімде төлем жасау;
- 8.4.4. Сақтандыру сомасы шегінде сақтандыру жағдайынан келетін шығындарды азайту үшін Сақтандырушы немесе Пайда көретін тұлға жасаған расталған шығындарды өтеу;
- 8.4.5. Сақтандырушының және оның мүліктің жай-күйі туралы ақпаратты заңда көрсетілген жағдайларды қоспағанда жарияламау;
- 8.4.6. Зиян мөлшерін анықтауда келіспеушілік болса, тараптар өз есебінен сарапшыларды тартуды талап етуге құқылы;
- 8.4.7. Сақтандыру төлемінен бас тарту жағдайында жазбаша түрде себептерін хабарлау.
- 8.5. Сақтандыру шарты тараптардың басқа құқықтары мен міндеттерін қарастыруы мүмкін.

9. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ ОРЫН АЛҒАН КЕЗДЕ САҚТАНДЫРУШЫНЫҢ (САҚТАНДЫРЫЛҒАННЫҢ) ӘРЕКЕТТЕРІ

- 9.1. Сақтандыру жағдайы орын алғанда Сақтандырушы тиісті уәкілетті органдарға дереу хабарлап, оқиғаның фактісін, себебін, орнын және басқа да жағдайларын растайтын қажетті құжаттарды (қорытынды, анықтама, хаттама, тергеу органдарының шешімі, қажетті сараптама хаттамалары, үшінші тұлғаларға келтірілген зиян мөлшерін көрсететін акт және т.б.) алу міндетті.
- 9.2. Сақтандыру жағдайынан туындаған үшінші тұлғалардың өмірі, денсаулығы және/немесе мүлкіне зиян келтірілгенде Сақтандырушы адамдарды құтқару, зиянды азайту және қосымша шығындар туындауына себеп болатын жағдайларды жою шараларын қабылдауы тиіс.

9.3. Сақтандыру жағдайы туралы хабар алғаннан кейін 72 сағат ішінде (демалыс және мереке күндерін есептемей) Сақтандырушы Сақтандырушыға оқиға туралы, оның себептері, жағдайлары, салдары және зардап шеккендер жайлы ақпаратты хабарлауы тиіс. Ауызша хабарлама 3 жұмыс күні ішінде жазбаша түрде расталуы қажет.

9.4. Талап немесе шағым келіп түскен жағдайда 72 сағат ішінде Сақтандырушы бұл туралы хабарлап, іс бойынша барлық құжаттарды тапсыруы қажет. Сақтандырушы Сақтандырушының жазбаша келісімінсіз талаптарды ішінара немесе толық мойындауға, зиянды өтеуге немесе талаптарды реттеуге байланысты міндеттемелерді қабылдауға құқылы емес.

9.5. Сақтандырушы сақтандыру жағдайы бойынша зиянды өтеу талаптары бойынша соттық және сотқа дейінгі іс-қимылдарға барлық мүмкіндігінше көмектесуі тиіс.

9.6. Егер Сақтандырушының талаптарды қанағаттандырмауға немесе олардың мөлшерін азайтуға мүмкіндігі мен негіздері болса, Сақтандырушыны хабардар ету және осы мүмкіндікті жүзеге асыру үшін барлық қажетті шараларды қабылдау қажет.

9.7. Егер Сақтандырушы сақтандыру жағдайына байланысты өз және Сақтандырушы мүддесін қорғау үшін уәкілетті тұлға тағайындауды қажет деп есептесе, Сақтандырушы аталған тұлғаларға сенімхат және басқа қажетті құжаттарды беруі тиіс.

9.8. Сақтандырушыға зиян мен/немесе зиян келтірілгенін растайтын қолындағы барлық құжаттарды беру және Сақтандырушының кері талап ету құқығын жүзеге асыру үшін қажетті рәсімдерді орындау міндетті.

9.9. Сақтандырушы оқиғаның себептерін анықтау және зиян мөлшерін анықтау үшін уәкілетті органдардың комиссияларында қатысуға құқылы, алынған ақпараттың құпиялылығын қамтамасыз ете отырып, Сақтандырушыға консультативтік көмек көрсете алады.

9.10. Егер Сақтандырушы (Сақтандырылған) осы Ережелерде көрсетілген міндеттердің бірін бұзса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндетінен босатылады, бұл зиянның пайда болуына немесе ұлғаюына әкелген жағдайда.

9.11. Сақтандыру жағдайының орын алғанын және одан туындаған шығынды дәлелдеу міндеті Сақтандырушыға (Сақтандырылғанға, Пайда көретін тұлғаға) жүктеледі.

10. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНЫҢ ОРЫН АЛҒАНЫН ЖӘНЕ ШЫҒЫН МӨЛШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАР ТІЗБЕСІ

10.1. Сақтандыру жағдайының фактісін және шығын мөлшерін растау үшін Сақтандырушы келесі құжаттарды Сақтандырушыға ұсынуы тиіс:

10.1.1. сақтандыру төлемін жүзеге асыруға өтініш;

10.1.2. сақтандыру шартының көшірмесі (дубликаты);

10.1.3. оқиғаның фактісін, себебін, орнын және басқа да жағдайларын, сондай-ақ мүлдіктік талап мөлшерін растайтын уәкілетті органдардан алынған құжаттардың көшірмелері (өртке қарсы қызмет, ПМ, авариялық-техникалық және авариялық-құтқару қызметтері, төтенше жағдайлар органдары және т.б.), мысалы: хаттама, шешім, комиссия қорытындысы, үшінші тұлғаларға келтірілген зиян мөлшерін көрсететін акт, зардап шеккендердің тізімі;

10.1.4. қылмыстық және азаматтық істер материалдарының көшірмелері;

10.1.5. сот актілерінің көшірмелері (іс сотта қаралған жағдайда);

10.1.6. зиянды алдын алу немесе азайту шараларымен байланысты шығындарды растайтын құжаттар (бар болса);

10.1.7. жоғалған, жойылған немесе зақымдалған мүлдіктің тізімі.

10.2. Сақтандыру шарттары басқа құжаттар тізімін қарастыруды қарастыра алады.

11. САҚТАНДЫРУШЫНЫҢ ЖӘНЕ/НЕМЕСЕ САҚТАНДЫРЫЛҒАННЫҢ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖАСАУ ҮШІН ҚАЖЕТ ҚҰЖАТТАРДЫҢ ЖЕТІСПЕУІ ТУРАЛЫ ХАБАРЛАНДЫРУ МЕРЗІМІ

11.1. Егер Сақтандырушы Сақтандырушыдан (Сақтандырылғаннан, Пайда көретін тұлғадан) немесе олардың өкілі барлық қажетті құжаттарды тапсырудан бас тартса, Сақтандырушы жазбаша сақтандыру төлемі туралы өтініш алған күннен бастап 7 (жеті) жұмыс күні ішінде жетіспейтін құжаттар туралы хабарлайды.

12. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖАСАУ ТӘРТІБІ ЖӘНЕ ШАРТТАРЫ

12.1. Сақтандыру төлемі – сақтандыру жағдайы орын алған кезде Сақтандырушы тарапынан төленетін ақша сомасы.

12.2. Сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау үшін Сақтандырушы (Сақтандырылған, Пайда көретін тұлға) Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы өтініш (бұдан әрі – өтініш) береді. Өтінішке сақтандыру жағдайынан келтірілген зиян фактісін және оның мөлшерін растайтын құжаттар қосылуы тиіс. Сақтандыру төлемі сақтандыру шартына сәйкес, құжаттар/материалдар негізінде, оқиғаның күні, орны, себептері мен басқа да жағдайларын растай отырып, зиянның себептерін, сипатын, дәрежесін және көлемін анықтауға мүмкіндік беретін тәртіпте жүзеге асырылады.

12.3. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылады:

12.3.1. үшінші тұлғалардың мүлкіне, өміріне және денсаулығына келтірілген нақты зиян мөлшерінде, бірақ бір зардап шеккенге төленетін сақтандыру төлемі шарты бойынша белгіленген мөлшерден аспайды;

12.3.2. Сақтандырушының зиян келтіргені үшін жауапкершілігін сот анықтаған шешім негізінде.

12.4. Бірнеше тұлғаға зиян келтірілген жағдайда, оқиғалар тізбегі (кезектесіп немесе бір мезгілде орын алған, мысалы, өрт, жарылыс және т.б.) бір себеппен туындаса, бұл бір сақтандыру жағдайы ретінде қарастырылады.

12.5. Сақтандыру шарттары бойынша Сақтандырушы мына жағдайларды қарастыруға құқылы:

12.5.1. зиян көлемі шегінде сақтандыру төлемін натуралды түрде жасау;

12.5.2. франшиза, яғни зиян мөлшерінен алынып тасталатын сома. Франшизаның мөлшері сақтандыру шартында белгіленеді.

Франшиза – Сақтандырушының белгілі бір шекті сомадан аспайтын төлемнен босатылуы. Франшиза шарттары шартты немесе шартсыз болуы мүмкін:

- шартты франшиза кезінде Сақтандырушы франшиза сомасынан аспайтын төлемнен босатылады, ал зиян оның сомасынан артық болса, толық өтейді;
- шартсыз франшиза кезінде сақтандыру төлемі франшиза сомасынан азайтылған түрде есептеледі.

12.6. Егер зиян бірнеше зардап шеккенге келтірілсе және жалпы зиян сақтандыру сомасынан немесе жауапкершілік лимитінен асып кетсе, әр зардап шеккенге төлем зиянның жалпы көлеміндегі үлесіне пропорционалды түрде беріледі.

Егер келтірілген зиян сомасы сақтандыру төлемінен асса, айырмашылықты Сақтандырушы өз бетінше Пайда көретін тұлғаға өтеуі тиіс.

12.7. Зиян мөлшері Сақтандырушы тарапынан анықталады:

12.7.1. мүліктің толық жойылуы (қирауы) – оның нақты құны бойынша, амортизацияны ескеріп, сақтандыру шартымен белгіленген сомадан аспайтын мөлшерде. Нақты құн – мүліктің бәсекелестік жағдайда сатуға болатын ең ықтимал бағасы. Мүлік техникалық тұрғыдан қалпына келтірілмейтін немесе экономикалық тұрғыдан тиімсіз болған жағдайда жойылған деп есептеледі. Қалпына келтіру шығындары мүліктің нақты құнының 80%-ынан асса, экономикалық тұрғыдан негізсіз саналады.

12.7.2. мүліктің зақымдануы – оны сақтандыру жағдайына дейінгі қалпына келтіру үшін қажет қалпына келтіру шығындары бойынша, сақтандыру шартында белгіленген сомадан аспайтын мөлшерде. Қалпына келтіру құны нарықтағы орташа бағалар мен тарифтер негізінде есептеледі. Сақтандырушы/Пайда көретін тұлға мүліктің нақты құнын және қалпына келтіру үшін қажетті шығындарды растайтын құжаттарды ұсынуы тиіс.

12.7.3. жеке тұлғалардың өмірі мен денсаулығы бойынша шығындар, мыналарды өтейтін көлемде:

- медициналық тексеру шығындары;

- стационарлық емдеу шығындары;
- еңбекке жарамсыздықтан туындаған табыс жоғалту;
- тәуелділердің (немесе оларға қатысты адамдардың) жоғалтқан табысы (немесе оның бөлігі) зардап шеккеннің өлімі салдарынан.

12.7.4. қоршаған ортаға келтірілген зиян көлемі:

- апат салдарынан ластанған жерлер мен аумақтарды дезактивациялау құны;
- дезактивацияға арналған материалдар шығыны;
- қалдықтар мен авариялық ластау көздерін сақтау шығындары;
- радиоактивті қалдықтарды қайта өңдеу және жерлеу шығындары.

12.8. Сақтандырушы сақтандыру жағдайынан туындаған шығындарды алдын алу немесе азайту мақсатында Сақтандырушының жұмсаған ақысын өтейді, егер бұл шығындар қажет болған немесе Сақтандырушының нұсқауы бойынша жасалған болса, тіпті шаралар нәтиже бермесе де. Шығындар төлемі Сақтандырушыға шығындар актісі алынған күннен бастап 30 күн ішінде жүргізіледі, бірақ сақтандыру төлемінен кейін ғана.

12.9. Егер азаматтық-құқықтық жауапкершілік бірнеше Сақтандырушылармен сақтандырылса, әр Сақтандырушы өзінің шарты бойынша жауапкершілікке ие, бірақ Сақтандырушы (Пайда көретін тұлға) барлық Сақтандырушылардан алған жалпы төлем нақты зияннан аспауы тиіс.

12.10. Басқа тұлғалар зиянды өтесе, Сақтандырушы тек сақтандыру төлемі мен басқа тұлғалар өтеген соманың арасындағы айырмашылықты төлейді. Сақтандырушыға басқа тұлғалар арқылы зиян өтелгенін хабарлау міндетті. Сақтандырушы төлемді Пайда көретін тұлға алған сомадан Сақтандырушыға өтелген соманы шегеріп төлейді.

12.11. Егер төлем Сақтандырушы немесе басқа тұлға арқылы Сақтандырушы келісімімен жасалған болса, сақтандыру төлемі Сақтандырушыға (Пайда көретін тұлғаға, зардап шеккенге) немесе өтем жасаған басқа тұлғаға (сенімхат негізінде) беріледі.

13. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖАСАУ НЕГІЗІНДЕ ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУ МЕРЗІМІ ЖӘНЕ ТОҚТАТУ

13.1. Сақтандыру төлемі барлық қажетті құжаттар алынған күннен бастап 15 банктік күн ішінде жүзеге асырылады, бұрын сақтандыру жағдайлары бойынша төленген сомалар шегерілгеннен кейін.

13.2. Сақтандыру қорғаныс мерзімі ішінде болған сақтандыру жағдайлары бойынша жалпы төлем сомасы сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасынан аспауы тиіс.

13.3. Егер ішкі істер органдары Сақтандырушыға немесе оның өкілетті тұлғаларына қатысты қылмыстық іс қозғаған болса және зиянның пайда болуына әкелген оқиғаларды тексеру жүргізілсе, Сақтандырушы сақтандыру төлемін жасау жөніндегі шешімді кейінге қалдыруға құқылы. Сақтандыру төлемі тергеу аяқталғанға дейін төленбейді.

13.4. Сақтандыру төлемі мына жағдайларда төленбейді:

13.4.1. Егер Сақтандырушы анықтағандай, Сақтандырушы сақтандыру тәуекелінің дәрежесін анықтауға маңызды мәні бар ақпаратты қасақана бұрмалап немесе жалған берсе;

13.4.2. Егер Пайда көретін тұлға зиянды оны келтірген тұлғадан өтем ретінде алса;

13.4.3. Егер Сақтандырушы сақтандыру жағдайы туралы тергеуге немесе зиян мөлшерін анықтауға кедергі жасаса;

13.4.4. Егер Сақтандырушы зиян келтірген тұлғаға немесе оған қатысты құқықтарды жүзеге асырудан бас тартса, сондай-ақ кері талап құқығын жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды Сақтандырушыға бермесе – бұл жағдайда төлем тек Сақтандырушы кері талап арқылы алуға болатын сомамен шектеледі. Егер төлем бұрын жасалған болса, Сақтандырушы оны толық немесе ішінара Сақтандырушыдан талап етуге құқылы;

13.4.5. Егер Сақтандырушы сақтандыру жағдайы туралы өтінішті шартта белгіленген мерзімнен кеш жіберсе;

13.4.6. Егер Сақтандырушының әрекеттері нәтижесінде мүліктің жойылуы фактісін немесе себептерін анықтау мүмкін болмаса;

13.4.7. Егер Сақтандырушы сақтандыру шартының талаптарын бұзса. Сақтандыру шарты мен ҚР қолданыстағы заңнамасының талаптарының бұзылуы сақтандыру төлемінен бас тартуға әкеледі. Осы жағдайда зиянды өтеу жауапкершілігі толықтай зиян келтірген тұлғаға жүктеледі.

13.5. Сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылданған жағдайда, Сақтандырушы бұл туралы 15 банктік күн ішінде сақтандыру шартында көзделген құжаттар пакетін алған күннен бастап жазбаша түрде, бас тарту себептерін көрсетіп хабарлайды.

13.6. Сақтандырушының сақтандыру төлемінен бас тарту шешіміне Сақтандырушы (Сақтандырылған) және/немесе Пайда көретін тұлға сот арқылы шағымдана алады.

13.7. Сақтандырушы (Сақтандырылған, Пайда көретін тұлға) заңнамада белгіленген өтем мерзімдері ішінде Сақтандырушыға төленген сақтандыру төлемін (немесе оның тиісті бөлігін) қайтаруға міндетті, егер заң бойынша Сақтандырушы (Сақтандырылған, Пайда көретін тұлға) сақтандыру төлемін толық немесе ішінара алу құқығынан айырылатын жағдай анықталса.

14. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ТОҚТАТУ ШАРТТАРЫ

14.1. Сақтандыру шарты келесі жағдайларда тоқтатылған болып есептеледі:

14.1.1. мерзімінің аяқталуы;

14.1.2. мерзімінен бұрын тоқтатылуы.

14.2. Сақтандыру шарты мерзімінен бұрын келесі жағдайларда тоқтатылады:

14.2.1. сақтандыру объектісі жойылған кезде;

14.2.2. Сақтандырылғанның (Сақтандырушы емес тұлға) қайтыс болуы, оның орнына басқа тұлға алмастырылмаған кезде (ҚР Азаматтық кодексінің 815-бабының 8-тармағы);

14.2.3. сақтандыру жағдайының орын алу мүмкіндігі болмаған жағдайда және сақтандыру тәуекелі басқа себептермен тоқтаған кезде;

14.2.4. Сақтандырушының мәжбүрлі түрде таратылуы туралы сот шешімінің заңды күшіне енуі, ҚР «Сақтандыру қызметі туралы» заңында көзделген жағдайларды қоспағанда;

14.2.5. ҚР «Сақтандыру қызметі туралы» заңында көзделген жағдайларда;

14.2.6. тараптардың бірінің бастамасымен;

14.2.7. сақтандыру төлемдері толық сақтандыру сомасында жүзеге асырылғанда;

14.2.8. Сақтандырушының өз еркімен, Сақтандырушы сақтандыру жарналарын шартта белгіленген мерзімде төлемеген жағдайда;

14.2.9. ҚР заңнамасында көзделген басқа жағдайларда.

Осы жағдайларда шарт сақтандыруды тоқтату негізі болған оқиға туындаған сәттен бастап тоқтатылған болып есептеледі.

14.3. Сақтандыру шарты оның мерзімінің аяқталуы ретінде белгіленген 24:00 сағатта тоқтатылады.

14.4. Сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтау жағдайлары орын алған кезде, мүдделі тарап (Сақтандырушы немесе Сақтандырылған) екінші тарапқа шартты тоқтату туралы хат жібереді, онда шарт туралы мәліметтер, тоқтату негіздері және растайтын құжаттардың көшірмелері көрсетіледі.

14.5. 14.2.1–14.2.6 тармақтарында көрсетілген жағдайлар бойынша шарт мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде Сақтандырушы сақтандыру жарнасының қайтарылатын бөлігін мына формула бойынша есептейді:

ҚЖ (төленген сақтандыру жарнасы) – ҚЖ (ұсталған сақтандыру жарнасы) – Іс жүргізу шығындары – Сақтандыру төлемдерінің сомасы

Сақтандырушының іс жүргізу шығындарының көлемі сақтандыру шартында шартты тоқтатуға байланысты қайтарылатын сақтандыру жарнасының пайызы ретінде белгіленеді.

Ұсталған сақтандыру жарнасы Сақтандырушы тарапынан шарт мерзімінің күндер бойынша пропорционалды есептеледі (шарттың басталу күнінен тоқтау күнге дейін). Бұл жағдайда шартты тоқтату күні Сақтандырылғанның жазбаша өтінішінің келген күні болып саналады.

14.6. Егер шартты тоқтату Сақтандырылғанның шарт талаптарын орындамауы/қате орындауы себепті болса, Сақтандырушы төленген сақтандыру жарналарын қайтармайды.

14.7. Сақтандыру шарты басқа шарттар қарастырылуы мүмкін.

15. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ РӘСІМІ

15.1. Сақтандыру шарттары бойынша Сақтандырушы мен Сақтандырылған арасындағы даулар алдымен келіссөздер арқылы шешіледі, егер келісімге келу мүмкін болмаса – Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен шешіледі.

16. ҚОСЫМША ШАРТТАР

16.1. Сақтандыру шарты жоғалған жағдайда Сақтандырушы Сақтандырылғанның жазбаша өтініші негізінде дубликат береді.

16.2. Сақтандыру шартының дубликатын рәсімдеу кезінде іс жүргізу шығындары Сақтандырылған тарапынан Қазақстан Республикасының заңнамасы бойынша белгіленген айлық есептік көрсеткіштің 0,1 көлемінде өтеледі, өтініш берілген күнге сай.

16.3. Сақтандыру шарттары мен шарт бойынша алынған басқа ақпарат құпия болып табылады және Қазақстан Республикасының заңнамасында көрсетілген жағдайларды қоспағанда жарияланбайды.

16.4. Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелерді толық немесе жартылай орындамау үшін тараптар жауапқа тартылмайды, егер бұл шарттар келісім жасалғаннан кейін туындаған күшпен жойылмайтын (форс-мажор) жағдайлардың салдары болса, оны алдын ала болжау немесе болдырмау мүмкін болмаған және тараптардың ешқайсысына әсер ету мүмкін болмаған. Форс-мажорлық жағдайларға тараптардың бейқамдығы немесе қасақана әрекеттері себеп болған кез келген оқиғалар кірмейді.

16.5. Форс-мажорлық жағдайға тап болған тарап дереу басқа тарапты осындай жағдайдың болғаны туралы хабарлауға міндетті. Форс-мажорлық жағдай тиісті құзырлы органдардың құжаттарымен расталуы тиіс.

16.6. Тараптар келісімі бойынша осы Ережелерге сәйкес жасалатын сақтандыру шартына Ережелерде көрсетілмеген, бірақ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін басқа шарттар (сақтандыру ескертулері, анықтамалар, ерекшеліктер және т.б.) енгізілуі мүмкін.